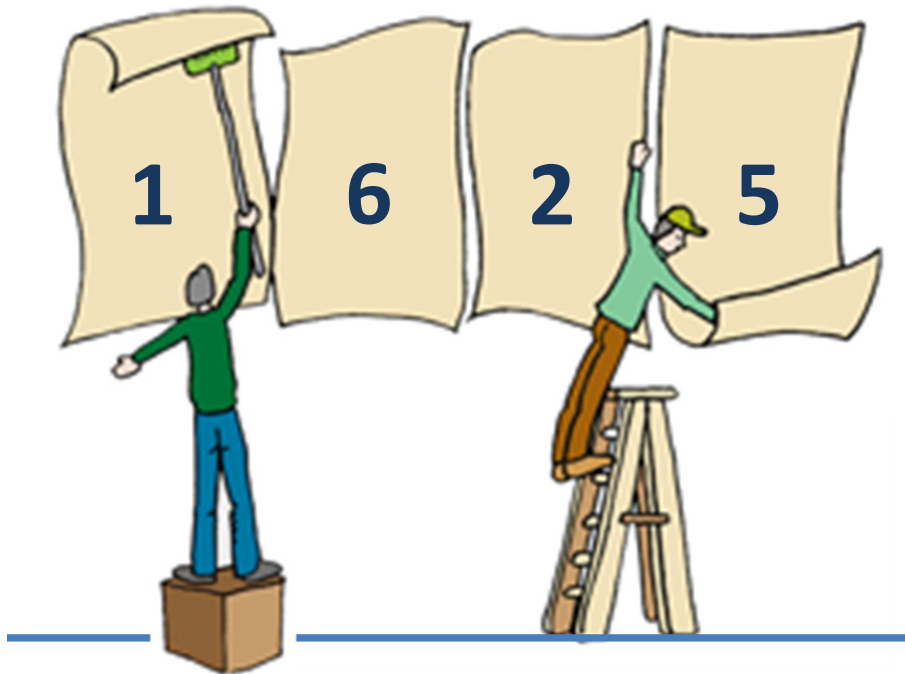

Året Var

Året Var DHF:s FÖRTECKNING ÖVER ÅRTAL I DALARÖS HISTORIA har tagits fram med hjälp av uppgifter tagna ur litteratur som berör Dalarö, sökning via Internet och med hjälp av boende på Dalarö.

**Detta är en fördjupning
av händelsen år**

Se nästkommande sidor

1625.

Marken i Dalarö som tillhört Kronan tillföll genom byte Tyresö fideikommiss. Så även torpet Smådalarö med Rosenön och några gårdar vid Sandemar.

Gabriel Oxenstierna, nybliven ägare till Tyresö gods förvärvar all mark på Dalarö.

Den 23 juni 1625 tillbytte sig ägaren till Tyresö gods, riksrådet Gabriel Oxenstierna av kronan en del hemman i Österhaninge socken, bland dem Vinåkers by.

Denna byteshandling ligger till grund för den ägorätt, som slottsherren eller slottsfrun på Tyresö hade till all mark, varpå Dalarö tull- och lotssamhälle några år senare växte upp och som de utövande ända till år 1800, då den väldiga Tyresödomänen för första gången försålades och uppdelades.

Vid en tvist, som kronan i slutet av 1600-talet förde med ägarinnan till Tyresö slott rörande ägorätten till Dalarö fastställdes att *"Dahleröhn der Cronones Tullhuus sampt Lotz och styrmän stugor bygde ähre, ligger på Wijnåkers Hemmans ägor"*

Bakgrunden till tvisten var att kronan inte ville betala arrende för Tullhustomten.

Vinåker var alltså stamhemmanet för Dalarö, inte Västertorp, vilket ända till 1693 var ett oskattlagt torp under Vinåker.

På den ägokarta över "Winåks by" av år 1690 upptagas såsom *"Oskattlagda torp på ägorna: Kohlbottn, Vesterteppa (Västertorp) och Smpdalerne"*.

Gabriel Oxenstierna blev genom arv efter sin mamma Barbro Axelsdotter ägare till Tyresö gods efter moderns död 1624. Han lät uppföra Tyresö slott som stod klart 1633 och Tyresö kyrka intill slottet.

På Dalarö lät han uppföra befästningen på Skansberget till försvar av skärgårdsleden till Stockholm. Han lät även uppföra Dalarö Gästgifvaregård med alla dess byggnader.

Han började att studera i Uppsala och fortsatte att studera utomlands vid dåtidens förnämsta universitet i Rostock, Wittenberg och Jena. Efter studier återvände han till Sverige.

Troligen studerade han juridik för han anses ha varit landets skickligaste juridiska expert. 1612 blev han utnämnd till guvernör i Estland.

1617 blev han riksråd och kom att arbeta nära sin fyra år äldre bror Axel Oxenstierna och kung Gustav II Adolf.

Brodern var kungens närmaste man och rikskansler i 40 år från 1612 till 1654.

Efter kungens död 1632 blev brodern i praktiken regent, då drottning Kristina var omyndig.

Efter att kungen stupat vid Lützen reser Gabriel ner till Tyskland för att träffa sin bror.

Han blir utsedd att ansvara för transporten av kungens kropp till Sverige.

År 1634 blev han utnämnd till riksdrots, rikets högsta ämbetsman.

Som riksdrots ledde han arbetet i riksrådet och i Svea Hovrätt.

Ägaren till all mark på Dalarö Gabriel Oxenstierna har beskrivits som resonabel, ärlig och jovialisk och älskad av hög som låg.

Gabriel Gustafsson Oxenstierna föddes 1587 i Reval, nuvarande Tallin.

Han var son till riksrådet Gustav Gabrielsson Oxenstierna (1551-1597) och hans hustru Barbro Axelsdotter Bielke (1556-1624).

År 1611 gifter han sig med Märta Bielke. Märta födde sju barn, två av dessa dog vid tidig ålder. Märta dog 1620, så de fick bara nio år tillsammans.

Efter Märtas död var han "sambo" först med Märtas kusin Margareta och sedan med Brita de la Gardie.

Gabriel dog i Stockholm den 27 november 1640.

Tyresö kyrka invigdes med hans egen begravning 1641, som anses ha varit en av de mest påkostade stormannabegravningarna i den svenska historien.

I kyrkan vilar han bredvid sin hustru Märta Bielke.

Deras son Gustav Gabrielsson Oxenstierna gifte sig med den driftiga Maria de la Gardie och tog över en stor del av egendomen.

Han dog bara åtta år efter fadern, därefter drev hans änka Maria egendomen i nästan 50 år.

Gabriel Gustafsson Oxenstierna af Eka och Lindö.

Se även DHF:s redovisning SC224:
Från socken till Kommungränser